

L I C E N S A
ZA AKTIVNOSTI
NEZAVISNOG/NEOVISNOG OPERATORA SISTEMA/SUSTAVA

Л И Ц Е Н Ц А
ЗА АКТИВНОСТИ
НЕЗАВИСНОГ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА

Registarski broj licence Регистарски број лиценце	05-28-12-17-19/19
Datum izdavanja licence Датум издавања лиценце	27.6.2019.
Naziv vlasnika licence Назив власника лиценце	Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini Независни оператор система у Босни и Херцеговини
Adresa vlasnika licence Адреса власника лиценце	Sarajevo, ul. Hifzi Bjelevca br. 17 Сарајево, ул. Хифзи Бјелевца бр. 17
Matični broj vlasnika licence Матични број власника лиценце	4200777780003
Period važenja licence Период важења лиценце	12.7.2019. - 30.6.2026.

Predsjedavajući Komisije/Predsjedatelj Komisije/Предсједавајући Комисије

Milorad Tuševljak/Милорад Тушевљак

Članovi Komisije/Чланови Комисије

Suad Zeljković/Суад Зељковић

Nikola Pejić/Никола Пејић

UVJETI ZA KORIŠTENJE LICENCE ZA AKTIVNOSTI NEZAVISNOG OPERATORA SISTEMA

Broj: 05-28-12-17-20/19

Naziv vlasnika licence: “Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini”

1. Opće odredbe

1.1. Licenca za aktivnosti nezavisnog operatora sistema (registracijski broj 05-28-12-17-19/19) izdata je u skladu sa Pravilnikom o licencama – Prečišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH”, broj 63/16), a na osnovu zahtjeva broj 05-28-12-17-1/19 od 10. januara 2019. godine, podnijetog od strane “Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini” (NOS BiH).

1.2. Licenca je izdata za period od 12. jula 2019. godine do 30. juna 2026. godine.

2. Obavljanje licencirane aktivnosti

2.1. Vlasnik licence je ovlašten da obavlja licenciranu djelatnost poštujući odredbe Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i Zakona o osnivanju nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 35/04, u daljem tekstu: Zakon o osnivanju NOS-a), kao i aktivnosti definirane u licenci. Ovo pravo se isključivo dodjeljuje vlasniku licence.

2.2. Vlasniku licence je zabranjeno da obavlja aktivnosti proizvodnje, snabdijevanja, trgovine ili distribucije električne energije, ili bilo koje druge aktivnosti koja nije odobrena Zakonom o osnivanju NOS-a.

2.3. Obaveze definirane u licenci ne umanjuju obaveze vlasnika licence definirane zakonom.

3. Obaveze vlasnika licence

3.1. Vlasnik licence je dužan da permanentno radi na ispunjavanju uvjeta predviđenih čl. 26. i 29. Pravilnika o licencama. Na zahtjev DERK-a, vlasnik licence je dužan pružiti dokaz o ispunjenju pojedinih uvjeta.

3.2. Vlasnik licence je dužan da redovno, kao i po zahtjevu DERK-a, dostavlja finansijske i ostale izvještaje u obliku i obimu definiranom ovom licencom ili zahtjevom DERK-a.

3.3. Vlasnik licence je dužan da vodi računovodstvene knjige i priprema finansijske izvještaje u skladu sa računovodstvenim standardima koji važe u Bosni i Hercegovini, kao i u skladu sa pravilima DERK-a.

3.4. Vlasnik licence, iako nije ovlašten da direktno učestvuje u trgovini električnom energijom, dužan je razvijati i provoditi propise iz oblasti međunarodne trgovine kako sa tehničkog tako i sa komercijalnog aspekta, pratiti razvoj u Evropskoj uniji i Energetskoj zajednici koji se odnosi na međunarodne tehničke zahtjeve koji su vezani za balansno tržište električne energije i usklađivati poslovanje sa tim. Prije

usklađivanja poslovanja sa razvojem međunarodnih komercijalnih ili tehničkih zahtjeva vezanih za trgovinu električnom energijom, vlasnik licence mora obavijestiti DERK o tim promjenama i dobiti njegovo odobrenje.

- 3.5. Vlasnik licence je obavezan da razvija i provodi propise kojima se usklađuje tehnički rad prijenosne mreže sa zahtjevima i standardima Evropske mreže operatora prijenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E). Vlasnik licence će izvještavati DERK o svim promjenama u tehničkom radu i shodno tome usklađivati Mrežni kodeks.
- 3.6. Vlasnik licence je dužan poštivati važeće propise vezane za kvalitet usluga, kao i propise iz ove oblasti koje donese DERK. Vlasnik licence je dužan da prati kvalitet snabdijevanja električnom energijom u dijelu koji se odnosi na kvalitet napona, odnosno njegovu usklađenost sa važećim standardima.
- 3.7. Vlasnik licence je dužan da na transparentan i nediskriminatoran način provodi svoje aktivnosti i procedure, uključujući razvoj i primjenu Tržišnih pravila i Mrežnog kodeksa, kako bi se osigurale visokokvalitetne usluge, pospiješio razvoj konkurencije i spriječile antikonkurencijske aktivnosti.
- 3.8. Vlasnik licence je dužan da se pridržava odredbi Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila.
- 3.9. Vlasnik licence je dužan pratiti primjenu Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila. Vlasnik licence će konsultirati tehničke komisije kako bi pružio mogućnost učesnicima na tržištu električne energije da daju komentare tokom izmjena Mrežnog kodeksa ili Tržišnih pravila. Vlasnik licence će obavijestiti javnost o održavanju sastanaka tehničkih komisija. Svi sastanci tehničkih komisija će biti otvoreni za sve učesnike na tržištu. Prijedlog izmjena Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila dostavlja se DERK-u na odobrenje. Vlasnik licence za potrebe organiziranja rada u tehničkim komisijama može izraditi pravilnik o njihovom radu, vodeći računa da njime ne umanjí prava učesnika na tržištu vezana za učešće u radu komisija.
- 3.10. Pod vanrednim okolnostima koje zahtijevaju preduzimanje hitnih koraka, vlasnik licence može privremeno promijeniti Mrežni kodeks ili Tržišna pravila bez prethodnih konsultacija sa tehničkom komisijom i odobrenja DERK-a. Vlasnik licence pravovremeno obavještava DERK o nastalim vanrednim okolnostima i poduzetim mjerama.
- 3.11. Vlasnik licence će osigurati provođenje svih svojih pravila i procedura, koje su objavljene i učiniti ih dostupnim svim učesnicima na tržištu ili zainteresiranim stranama. O svim napravljenim izuzecima, bilo prilikom potpisivanja ugovora ili u poslovanju, vodi se evidencija koja sadrži njihovo obrazloženje. Izvještaj o takvim izuzecima se mjesečno podnosi DERK-u.
- 3.12. Vlasnik licence je dužan da provjeri da li učesnici u transakcijama, koje on obavlja ili omogućava, posjeduju odgovarajuće licence izdate od strane DERK-a, Regulatorne komisije za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (FERK) ili Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske (RERS). Vlasnik licence ne smije obavljati niti omogućavati transakcije učesnicima na tržištu koji ne posjeduju odgovarajuće licence.
- 3.13. Vlasnik licence je dužan poštivati odluke donesene u tarifnim postupcima, te Pravilnik o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH" broj 44/05) i Metodologiju

za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge – Prečišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH” br. 93/11, 61/14 i 95/16).

- 3.14. Vlasnik licence je dužan DERK-u dostavljati mjesečni izvještaj o svim pitanjima vezanim za primjenu Mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnog sistema (ITC mehanizam-*Inter TSO Compensation Mechanism*), kao i primjenu pravila o dodjeli prekograničnih prijenosnih kapaciteta.
- 3.15. Vlasnik licence je dužan kontinuirano izvještavati DERK o svim aktivnostima vezanim za funkcioniranje Evropske mreže operatora prijenosnog sistema za električnu energiju (*European Network of Transmission System Operators for Electricity - ENTSO-E*) uključujući i aktivnosti koje se vode na nivou kontrolnog bloka SHB (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina), te Ureda za koordinirane aukcije u jugoistočnoj Evropi (*Coordinated Auction Office in South East Europe - SEE CAO*) i Centra za koordinaciju sigurnosti (*Security Coordination Centre - SCC*), te dostavljati njihove godišnje izvještaje o radu i finansijskom poslovanju. Izvještaji vlasnika licence trebaju uključiti informacije o finansijskim sredstvima kojima participira u radu tih institucija. Vlasnik licence kontinuirano obavještava DERK o sastavu upravljačkih struktura ovih institucija i promjenama statutarnih i finansijskih obaveza.
- 3.16. Vlasnik licence je dužan poštivati sve važeće tehničke standarde i komercijalne kodekse. Bilo koja od tih tehničkih ili komercijalnih praksi može se proširiti, ukinuti ili zamijeniti samo uz odobrenje DERK-a.
- 3.17. Vlasnik licence će, bez narušavanja bilo koje pravne obaveze za davanje informacija, sačuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija koje je dobio tokom poslovanja, u skladu sa važećim propisima. Informacije koje se daju u vezi vlastitih aktivnosti, a koje mogu biti korisne u komercijalnom smislu, stavljaju se na raspolaganje na nediskriminatoran način.
- 3.18. Vlasnik licence je dužan da svake godine utvrdi Indikativni plan razvoja proizvodnje za naredni desetogodišnji period sa podacima koje će prikupiti od proizvođača, operatorâ distributivnog sistema i krajnjih kupaca koji su direktno priključeni na prijenosni sistem. Vlasnik licence u pripremi Indikativnog plana koristi i podatke nadležnih ministarstava, regulatornih komisija, komisija za koncesije, operatora obnovljivih izvora električne energije i drugih institucija. Vlasnik licence provodi javnu raspravu o Prijedlogu Indikativnog plana razvoja proizvodnje. Indikativni plan razvoja proizvodnje se dostavlja DERK-u na odobrenje do kraja aprila za narednu godinu. Vlasnik licence objavljuje odobreni Indikativni plan.
- 3.19. Vlasnik licence je dužan da pregleda, direktno revidira i odobri Dugoročni plan razvoja prijenosne mreže koji podnosi Elektroprijenos Bosne i Hercegovine (Prijenosna kompanija) i o svim fazama pravovremeno i sveobuhvatno informira DERK. Prije odobrenja vlasnik licence zajedno sa Elektroprijenosom BiH organizira javnu raspravu o revidiranom Dugoročnom planu. Plan koji je odobrio Upravni odbor vlasnika licence dostavlja se DERK-u na odobrenje do kraja oktobra, za narednu godinu. Vlasnik licence objavljuje odobreni Dugoročni plan.
- 3.20. Vlasnik licence dostavlja DERK-u godišnje finansijske i investicijske planove u konačnoj i odobrenoj formi, posebno ili u okviru tarifnog postupka. U slučaju

izrade dugoročnog poslovnog plana ili politike isti se dostavlja DERK-u. DERK može zatražiti korekcije finansijskih i investicionih planova.

- 3.21. Vlasnik licence, u saradnji sa vlasnikom licence za prijenos električne energije, učestvuje u planiranju i analizama efekata novih interkonektivnih vodova na regionalnom nivou i učestvuje u izradi Evropskog plana razvoja prijenosne mreže za narednih deset godina (TYNDP). Analize se daju u sklopu Indikativnog plana razvoja proizvodnje (presječna 5-ta i 10-ta godina) i odnose se na naponski nivo 400 kV i 220 kV.
 - 3.22. Vlasnik licence je dužan da izradi godišnji bilans električne energije na prijenosnoj mreži u Bosni i Hercegovini i dostavi ga DERK-u do kraja oktobra za narednu godinu.
 - 3.23. Vlasnik licence u skladu sa razvojem sektora i tržišta električne energije u BiH i regiji, kontinuirano vrši potrebne analize i DERK-u dostavlja inovirane utemeljene prijedloge maksimalne moguće snage prihvata iz neupravljivih izvora električne energije.
 - 3.24. Vlasnik licence je dužan svoje aktivnosti obavljati u najboljem interesu svih strana u elektroenergetskom sistemu.
 - 3.25. Vlasnik licence je dužan na svojoj internet stranici omogućiti pristup svim relevantnim podacima koji se odnose na prijenosni sistem kojim upravlja, uključujući podatke o pristupu mreži, prijenosnim kapacitetima, vanrednim stanjima u mreži, kao i ostale tehničke i operativne informacije koje su potrebne učesnicima na tržištu ili su od javnog interesa. Na internet stranici se objavljuju i sva pravila i propisi vezani za rad sistema na jezicima u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini, kao i na engleskom jeziku.
 - 3.26. Vlasnik licence je dužan da prilikom pružanja informacija učesnicima na tržištu koristi preovlađujuću praksu i preporuke iz ove oblasti.
4. Nadgledanje obavljanja licencirane djelatnosti
 - 4.1. DERK nadgleda obavljanje licencirane djelatnosti.
 - 4.2. Vlasnik licence dostavlja DERK-u izvještaje navedene u ovim uvjetima ili po zahtjevu DERK-a tokom perioda važenja licence.
 - 4.3. DERK nadgleda sve aspekte usklađenosti vlasnika licence sa uvjetima licence, kao i svim odredbama relevantnih zakona i propisa DERK-a.
 - 4.4. DERK može pokrenuti hitni postupak u cilju reagiranja na sumnju o povredi obaveza iz licence, na svoju inicijativu ili kao odgovor na zahtjev bilo kojeg lica.
 - 4.5. DERK vrši najavljene i nenajavljene inspekcije objekata, prostorija i dokumenata vezanih za licencirane aktivnosti. DERK ima pravo pristupa objektima i prostorijama vlasnika licence, njegovoj opremi, dokumentima, poslovnim knjigama i arhivi kako bi izvršio pregled licencirane aktivnosti. Vlasnik licence DERK-u pruža svaki vid pomoći zatražen u toku pregleda.
 - 4.6. Vlasnik licence obavještava DERK o svakoj povredi uvjeta za korištenje licence u roku od 7 dana od saznanja vlasnika licence da je došlo do povrede.
 5. Dostavljanje podataka i izvještaja

- 5.1. Vlasnik licence dostavlja izvještaje DERK-u na način kako je definirano u ovom poglavlju, kao i izvještaje po posebnom zahtjevu DERK-a, na način i u obliku koju propiše DERK.
- 5.2. U roku od 90 dana po isteku fiskalne godine, vlasnik licence će dostaviti svoj godišnji izvještaj o poslovanju u toj fiskalnoj godini, uključujući i godišnje revidirane finansijske izvještaje.
- 5.3. Vlasnik licence dostavlja DERK-u godišnji izvještaj o ličnim interesima članova Upravnog odbora vlasnika licence u bilo kojoj drugoj instituciji, zbog vlasništva ili pozicije, ili bilo kakvim drugim ličnim interesima, bez obzira da li će ih ti interesi dovesti u sukob sa interesima vlasnika licence, u skladu sa članom 30. Zakona o osnivanju NOS-a do kraja januara za prethodnu godinu.
- 5.4. Vlasnik licence do kraja februara dostavlja godišnji izvještaj za prethodnu godinu o stanju sistema za upravljanje (SCADA) i drugih sistema neophodnih za rad vlasnika licence (EMS, ESS i sl.), postojećim problemima i rješenjima za njihovo prevazilaženje.
- 5.5. Vlasnik licence priprema i dostavlja DERK-u mjesečne izvještaje o radu, kao i izvještaje o tokovima električne energije. Ovi izvještaji između ostalog sadrže informacije o količinama: proizvedene električne energije, preuzete električne energije iz prijenosnog sistema (operatori distributivnog sistema i kupci direktno priključeni na prijenosni sistem), izvezene, uvezene i tranzitirane električne energije, kao i gubitaka električne energije na prijenosnoj mreži. Pored toga izvještaj sadrži i informacije o nabavljenim pomoćnim uslugama i pruženoj sistemskoj usluzi u BiH i prekograničnom prometu.
- 5.6. Vlasnik licence priprema i podnosi DERK-u mjesečne izvještaje o obračunu pomoćnih i sistemske usluge u skladu sa Tržišnim pravilima i odgovarajućim procedurama, na osnovu kojeg se vrši fakturiranje i plaćanje usluga.
- 5.7. Vlasnik licence priprema i podnosi DERK-u izvještaj o svim poznatim informacijama u roku od 48 sati, o vanrednoj situaciji ili "incidentu" u elektroenergetskom sistemu BiH, kao što je havarijsko ili predhavarijsko stanje, ili bilo kakav neuobičajen incident u ENTSO-e sinhronoj oblasti Kontinentalna Evropa. E-mail ili faks sa sažetkom obavijesti o takvim incidentima dostavlja se bez odlaganja. Detaljan pismeni izvještaj se dostavlja nakon sveobuhvatne analize događaja.
- 5.8. Vlasnik licence mjesečno izvještava DERK o svim promjenama u svojim tehničkim operacijama koje su načinjene u skladu standardima ili propisima ENTSO-E.
- 5.9. Vlasnik licence godišnje dostavlja izvještaje o primjeni Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila.
- 5.10. Vlasnik licence dostavlja informacije o učešću u regionalnim projektima i ostale informacije za koje smatra da su relevantne za DERK ili ostale učesnike na tržištu sa sastanaka međunarodnih organizacija u čiji rad je uključen.
- 5.11. Vlasnik licence dostavlja mjesečni izvještaj o fizičkim i finansijskim veličinama koje se odnose na dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta.
- 5.12. Vlasnik licence periodično, a najmanje jednom godišnje, dostavlja izvještaj o kvalitetu snabdijevanja električnom energijom koji se odnosi na kvalitet napona.

- 5.13. Vlasnik licence pravovremeno, a najkasnije u roku od 7 dana, obavještava DERK o svim bitnim događanjima u sistemu kao što su puštanje u pogon ili probni rad novih elektroprijenosnih ili proizvodnih objekata, bitnijoj promjeni uklopnog stanja, beznaponskom stanju čvorišta i sl. Kod većih poremećaja u elektroenergetskom sistemu potrebno je izvršiti i detaljne analize u svrhu otkrivanja uzroka poremećaja sa prijedlogom mjera za spriječavanje ponavljanja poremećaja.
- 5.14. Vlasnik licence mjesečno izvještava DERK o svim izuzecima koji su načinjeni u pogledu praksi prilikom potpisivanja ugovora ili svog poslovanja uz obrazloženje istih.
- 5.15. Vlasnik licence za sve mjesečne izvještaje iz tačke 5. do 31. januara dostavlja sumarne godišnje izvještaje za prethodnu godinu.
- 5.16. Vlasnik licence sve redovne izvještaje dostavlja i u slučaju kada u izvještajnom periodu nije bilo dešavanja o kojima se izvještava.
6. Obnavljanje, izmjena, suspenzija ili ukidanje licence
 - 6.1. Vlasnik licence je dužan podnijeti zahtjev za obnavljanje licence najkasnije 120 dana prije isteka ove licence.
 - 6.2. Tokom perioda važenja licence, na zahtjev vlasnika licence ili na osnovu vlastite inicijative DERK-a, moguće je otvoriti proces redefiniranja licence kako bi se promijenili uvjeti licence zbog značajnijih promjena u zakonu ili činjeničnim okolnostima, a u skladu sa članom 49. Pravilnika o licencama.
 - 6.3. Suspenzija ili ukidanje licence se obavlja u skladu sa članom 51. Pravilnika o licencama.
7. Regulatorna naknada
 - 7.1. Vlasnik licence je dužan da u periodu važenja licence plaća regulatornu naknadu u skladu sa odlukama DERK-a.
 - 7.2. Vlasnik licence ima pravo da uračuna regulatornu naknadu u okviru svoje tarife koju odobrava DERK.
8. Sankcije
 - 8.1. Ukoliko se vlasnik licence ne pridržava uvjeta iz licence ili zakona, primijenit će se kaznene odredbe predviđene zakonom.
 - 8.2. DERK može, ali neće biti obavezan, da vlasniku licence dostavi administrativnu obavijest o povredi i da ga pozove na administrativno poravnanje povodom povrede licence od strane vlasnika iste, prije nego što se primijene kaznene odredbe.
 - 8.3. Prije primjene mjere iz tačke 8.2, u slučajevima kada to okolnosti dozvoljavaju, DERK će pisanim putem opomenuti vlasnika licence i odrediti rokove za otklanjanje nedostataka.
 - 8.4. DERK prilikom sankcioniranja može primijeniti i odredbe člana 51. Pravilnika o licencama, tj. suspendirati ili ukinuti licencu.
9. Rješavanje sporova

- 9.1. Rješavanje sporova vezanih za provođenje uvjeta licence se vrši u skladu sa Poslovníkom o radu DERK-a (“Službeni glasnik BiH” broj 2/05) i Pravilnikom o javnim raspravama (“Službeni glasnik BiH” broj 38/05).
 - 9.2. Ako je nezadovoljan odlukom DERK-a, vlasnik licence može podnijeti tužbu na odluku DERK-a Sudu Bosne i Hercegovine.
 - 9.3. U slučaju podnošenje tužbe sudu od strane vlasnika licence odluke DERK-a ostaju na snazi do okončanja postupka.
10. Odredbe o obavještavanju
- 10.1. Adresa vlasnika licence koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja: “Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini”, ul. Hifzi Bjelevca, broj 17, 71 000 Sarajevo.
 - 10.2. Vlasnik licence može promijeniti svoju adresu koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja, ali o tome mora unaprijed obavijestiti DERK. Za izmjenu adrese koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja nije potrebno vršiti izmjenu licence.